

2008-06-02
2008-03-14

Dnr: 333-1110-2008
Er ref: M2007/4113/Na

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Remiss - Statskontorets redovisning - Skyddet av Levande skogar

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) anser att åtgärder för kulturmiljövärdena, särskilt fornlämnings-skador och det biologiska kulturarvet, behöver lyftas fram tydligare. Det finns stora kunskapsluckor om skogens kulturmiljövärden. För att följa tillståndet behövs en samlad kulturmiljöövervakning. Nya utvärderingar av Levande skogar bör fokusera på ett sektorsövergripande landskapsperspektiv.

Rapporten Skyddet av Levande skogar

Sammanfattning

Statskontorets förslag har fokus på delmål 1 i Miljökvalitetsmålet Levande skogar. Förslaget (sid. 8) betonar effektivare processer för bildning av naturreservat. RAÄ efterlyser här att naturvårdsinstrumenten knyts till de sektorsövergripande regionala landskapsstrategierna. RAÄ menar vidare att instrumenten behöver utvecklas för en ökad helhetssyn och anpassas för en kombination av skogsbruk, och natur-, kulturmiljövård och friluftsliv .

I förslagen kring statliga skogar (sid.10) vill RAÄ tillägga att staten bör ta ett särskilt ansvar för teknikutveckling och att införa skonsamma metoder. Åtgärden att kartlägga och beskriva kulturvärden på egen skogsmark bör breddas och preciseras så att det bättre uppfyller generationsmålen i Levande skogar, inte minst att kulturminnen och kulturmiljöer skall värnas. Som RAÄ ser det bör en föredömlig förvaltning av kulturmiljön innebära att fornlämningar, övriga kulturlämningar, immateriellt kulturarv samt det biologiska kulturarvet är inventerade och att uppgifterna är kvalitetssäkrade. Grundläggande kunskap och tillgängliggörande av information bör avse all berörd personal. När det gäller Statens skogar specifikt (sid. 15) så är det viktigt att delmål 3 i Levande skogar, om skydd för kulturmiljövärden, lyfts fram. Delmålet har visat dåliga resultat i uppföljningar av skador på forn- och kulturlämningar.

2008-06-02

Dnr: 333-1110-2008

Levande skogar – mål och strategier

RAÄ efterlyser en översyn av det biologiska kulturarvet inom delmål 1 i Levande skogar. Det biologiska kulturarvet betonas i det senast tillkomna 16:e miljömålet Ett rikt växt- och djurliv. RAÄ anser att det bör undersökas i vad mån redan skyddade områden rymmer ett biologiskt kulturarv med skötselbehov.

Den statliga skogsmarken

Rapporten framhåller att hänsynen till kulturmiljön är bristande. RAÄ menar att ett fullt genomfört projekt Skog & Historia en viktig förutsättning för måluppfyllelsen i Levande skogar. Till raden av sammanfattande rekommendationer (sid. 190) vill RAÄ tillägga en rekommendation om att stärka landskapsperspektivet och skogen som historisk miljö. Positiva insatser för landskapsbildningen kan bl.a. vara att skapa bryn mot bebyggelse, vägar eller jordbruksmark, undvika stora hyggen, använda kontinuitetsskogsbruk eller att öka trädvariationen med mer löv.

Utveckling och användning av skonsam markberedningsteknik (sid. 188) är angelägen generellt, inte bara i utpekade kulturmiljöer. Erfarenheterna talar för att fornlämningar inom avverkningsområden bör markeras i fält av personal med antikvarisk kompetens. Precisionen i GPS-verktyg är ofta otillräcklig, ca plus/minus 20 meter. Uppföljningar som gjorts av skador på fornlämningar i skogen har enbart gällt registrerade fornlämningar. Det är en missvisande (sid. 188f) uppgift att forn- och kulturlämningar skadas på grund av att kunskap inte finns. Ett stort problem är att lämningar skadas trots att de är kända och att informationen är meddelad. RAÄ anser att det är viktigt att skogsbruket i upprätthåller god kvalitet i arbetet med skogens kulturmiljö. Handläggningsrutiner och utbildning bör fungera så att information om fornlämningar når ut till alla berörda.

Statskontoret har en rad goda rekommendationer (sid. 190) för hur staten kan bli en bättre förvaltare av skogens kulturmiljövärden. RAÄ vill särskilt framhålla behovet av antikvarisk kompetens. Det är även angeläget att digital information finns och att den är kvalitetssäkrad avseende antikvarisk bedömning och lägesangivelse. Kulturmiljön omfattar dock många aspekter som behöver fångas upp i en bred kulturmiljöövervakning, både på statlig och på icke-statlig mark.

Rapporten Naturskydd i ett internationellt perspektiv

Redovisningen gäller främst konventionen om biologisk mångfald (CBD). RAÄ ser positivt på att rapporten har fångat upp betydelsen av landskapsperspektivet och behovet av traditionell skötsel. Vi efterlyser dock en tydligare koppling till

2008-06-02

Dnr: 333-1110-2008

CBD artikel 8j om lokal och traditionell kunskap. Perspektivet på den historiska markanvändningen och det biologiska kulturarvet behöver lyftas fram.

Skrivelsen från Svenskt friluftsliv: Allemansrätten i framtiden.

RAÄ ser positivt på förslaget om en tjänst som ” Allemansrättssakkunnig”. Allemansrätten är en förutsättning för att alla får tillgång till olika kulturarv. RAÄ har till regeringen 2008-01-15 (dnr.103-03188-2006) lämnat ett förslag på hur landskapskonventionen kan införas i Sverige, bl.a. genom en nationell landskapspolitik. En möjlighet vore att inrätta ett råd eller annat organ med ansvar för samordnings- och uppföljning; allemansrätten kan mycket väl ingå i ett sådant landskapsråd.

Riksantikvarieämbetets beslut

Detta yttrande har beslutats av riksantikvarien Inger Liliequist efter föredragning av avdelningsdirektören Leif Gren. Även överantikvarien Per-Magnus Nilsson, avdelningschefen Jan-Gunnar Lindgren, biträdande avdelningschefen Anita Bergenstråhle-Lind, t.f. enhetschefen Birgitta Elfström har varit med om den slutliga handläggningen.

Inger Liliequist

Leif Gren

Kopia: Kulturdepartementet, 103 33 Stockholm.